

ከኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል

ጋር በመተባበር በየሰዓት የሚታተም

በሁለንተናዊ አስተዋፅዖው ልክ ጥበቃ ይሻል

ባለፈው ሰዓት ጽናቶችን ለሀገር ልማት ሁለንተናዊ አባሪ ጥላቻው የኤሌክትሪክ መሠረተ ልማቶች ላይ የሚፈፀሙ የስርዓት ወንጀሎች ምን ያህል ለተቋሙ የሕልውና አደጋ እየሆኑ እንደሚገኙ ለሥራው ፈታኝ ችግሮችን እየፈጠሩ እንደሚገኙ በዓይኖችን ያየውንና ከተቋሙ ሠራተኞች የተነገረንን መረጃ አጠናቅቆ ማስተላለፍን የሚታወስ ነው። የዛሬው ጽናቶችንም ከዚህ ርዕሰ ጉዳይ አይወጣም።

ኢትዮጵያ ለጎረቤት ሀገራት የጀመረችውን የኤሌክትሪክ ኃይል ሽያጭ በቀጣይም ወደ ሌሎች የአፍሪካ ሀገራት በስፋት ማቅረብ የሚያስችሏትን በርካታ ሥራዎችን እያከናወነች ትገኛለች። ለዚህም የኢትዮ- ኬኒያ ባለ 500 ኪሎ ሾልት ከፍተኛ ኃይል ማስተላለፊያ መስመር አንዱ ማሳያ ነው። መስመሩ ከወላይታ ሶዶ ኮንቨርተር ስቴሽን እስከ ኬኒያ ድንበር ድረስ 443 ኪሎ ሜትር እንዲሁም ከወላይታ ሶዶ ኮንቨርተር ስቴሽን እስከ ኬኒያ ኮንቨርተር ስቴሽን ድረስ ደግሞ 1፻45 ኪሎ ሜትር ርዝመት አለው። ከወላይታ ሶዶ ኮንቨርተር ስቴሽን እስከ ኬኒያ ድንበር ድረስ 994 የብረት ማማዎች ያሉት ይህ ከፍተኛ ኃይል ማስተላለፊያ መስመር እስከ 2፻ ሜጋ ዋት ኃይል የማስተላለፍ አቅም አለው። መስመሩ የጨነውን ኃይል ምንም ሳያባክን ወደ ሚፈለገው ቦታ ማድረስ የሚያስችል ዘመኑ የደረሰባቸውን ቴክኖሎጂዎች የታጠቀ መሆኑ ከሌሎች ሁሉ ይለየዋል።

ታዲያ በጉብኝታችን ወቅት የአገር ኢኮኖሚን ያሳድጋል ተብሎ ተስፋ የተጣለበትና በከፍተኛ ወጪ የተገነባው የኢትዮ- ኬኒያ ባለ 500 ኪሎ ሾልት ከፍተኛ ኃይል ማስተላለፊያ መስመር ላይ ሳይቀር

ስርዓት እየተፈጸመበት መሆኑ ከፕሮጀክት ኃላፊዎችና ከአካባቢው መስተዳድሮች ሲነገረን አንገታችንን ሰብረናል።

ለመሆኑ ስርዓቱ በተቋሙ፣ በሀገር ወይም በሕዝብ ኢኮኖሚ ላይ የሚያሳድረው ተፅዕኖ ምንድን ነው? ስርዓቱን ለመከላከል የተቋሙና የአካባቢው መስተዳድሮች ቅንጅታዊ አሠራር ምን ይመስላል? በአጥፊዎች ላይ ምን ዓይነት ርምጃዎች ተወስዷል? ዙሪያ ያነጋገርናቸው የሥራ ኃላፊዎች የሰጡንንም ላሽ ይዘን ላችሁ ቀርባለን።

ኢንጂነር ቴዎድሮስ አያሌው የኢትዮ-ኬኒያ ኢንተር ኮንትራት ፕሮጀክት የሳይት ሥራ አስኪያጅ እንደሚገልጹት ከቅርብ ዓመታት ወዲህ በኤሌክትሪክ መሠረተ ልማት ላይ እየተፈጸመ ያለው ስርዓት ተቋሙ አገራዊ ትልሙን ለማሳካት በሚሠራው ሥራ ላይ ሥጋት እየፈጠረ መጥቷል። የኢትዮ- ኬኒያ ከፍተኛ የኃይል ማስተላለፊያ መስመር ግንባታው ከተጀመረ ጊዜ አንስቶ ከ100 ቶን በላይ የብረት ስርዓት እንደተፈጸመበት የጠቀሱት ኢንጂነር ቴዎድሮስ የተሰረቁ ቁሳቁሶችን ለማሟላት እና የጥገና ተግባራትን ለማከናወን በዚህ ሳይት ብቻ ተቋሙ እስከ አሁን ወደ 150 ሚሊዮን ብር የሚጠጋ ተጨማሪ ወጪ መዳረጉን ይናገራሉ።

ስርዓቱ ዓይነት ብዙ እንደሆነ የተናገሩት ኢንጂነሩ ከነዚህም የቋሚ ብረቱን አካላት ፈትቶ የመውሰድ፣ የዳታ ሲግናል ማስተላለፊያ መስመር መቀጠያ ሳጥኖች (joint boxes) የመስረቅ፣ የመስመሩን ኢንሱሌተሮች የመሰባበር ሁኔታዎች እንደሆኑ ጠቅሰው ስርዓቱ

ከቁጥጥር እና ከአቅም በላይ ሆኖ እንደነበርም ያስታውሳሉ።

አሁን ድረስ ስርዓቱ የፈጠራቸውን ችግሮች ግን መፍታት እንዳልተቻለና መላዋወጫዎቹ እስኪገኙ ድረስ በጊዜያዊ መፍትሔ እንደሚቆዩ ተናግረዋል። የኢትዮ-ኬኒያ ከፍተኛ ኃይል ማስተላለፊያ መስመር ሥራ ከጀመረ የወራት ዕድሜ ብቻ እንዳይቆጠረ የተናገሩት ኢንጂነሩ ለአርባ እና ለሃምሳ ዓመታት ያገለግላሉ ተብለው የተገጠሙ ቁሳቁሶች አንድ ዓመት ባልሞላ ጊዜ መሰረቃቸው በተቋሙና በሀገር ኢኮኖሚዋ ላይ የሚያሳድሩት ኢኮኖሚያዊ ተፅዕኖ ከፍ ያለ መሆኑንና በስርዓት ምክንያት የኃይል ስርጭት ሲስተምን ደግሞ ሀገሪቱ በሰዓታት ውስጥ ከፍተኛ የውጭ ምንዛሪ እንደምታጣም ያስረዳሉ። በኢትዮጵያ ችግር ምክንያት ኬኒያ አገልግሎት ማግኘት ከልቻለች ደግሞ ኢትዮጵያ ላይ ቅጣት የሚያስጠል ስምምነት መኖሩንም አክለዋል። እንደ ኢንጂነር ቴዎድሮስ ገለጻ በኤሌክትሪክ መሠረተ ልማት ላይ በሚፈጸም ስርዓት የሚደርሰው ኪሳራ የሀገርን ኢኮኖሚ የሚያንገጭጭ የመሆኑን ያህል ለጉዳዩ ትኩረት አልተሰጠውም።

ለዚህም አንዱ ምክንያት ይህ ከፍተኛ ኪሳራ የሚያደርስን ወድመት ለመቆጣጠር የሚያስችል ልዩ የሕግ ማዕቀፍ አለመኖሩ ነው። ነባሩ ሕግ የፍትሕ አካላት በወንጀላዎች ላይ አስተማሪ ቅጣት እንዳይወስኑ የሚያደርግ መሆኑን አንስተዋል ፤ ለምሳሌ ተጠርጣሪዎች ተከሰው ፍርድ ቤት ሲቀርቡ እጅ ከፍንጅ አልተያዙም በሚል እንደሚለቀቁ እና እጅ ከፍንጅ ተይዘው የቀረቡትም ቢሆኑ በሚሉት የሚገመት ንብረት ሰርቀው ሳለ የ10 እና የ50 ሺህ

ብር ዋስ ጠርተው እንዲወጡ እድል የሚሰጥ ነው። በዚህ የተነሳ በነጻ የሚሰናበቱበት ሁኔታም አለ። አንዳንድ ቦታ ላይ ደግሞ በዋስ ከእስር ከተለቀቁ በኋላ ወንጀላዎቹ ስለሚሰወሩ በሌሉበት ፍርድ የሚሰጥበት ሁኔታ አለ። ወንጀላዎቹን አፈላልጎ ቅጣታቸውን እንዲቀበሉ ሲደረግም አይታይም ነበር። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በጉዳዩ ዙሪያ ከወረዳ እስከ ክልል ድረስ ካሉ የመስተዳድር አካላት ጋር በጥብቅ ዲሲፕሊን የተመራ ውይይት በማድረግ እና ተቀናጅቶ በመሥራት በመቻሉ አንዳንድ ቦታ ላይ ወንጀላዎችን በጋራ እያደኑ ለፍርድ ማቅረብ ተችሏል። በወንጀላዎች ላይ አስተማሪ ቅጣት በተወሰደባቸው አካባቢዎች የስርዓቱ መጠን እየቀነሰ መጥቷል ያሉት ኢንጂነር ቴዎድሮስ ይህም ትልቅ ለውጥ ነው ብለዋል።

መስመሩ በተዘረጋባቸው አካባቢዎች በግራና በቀኝ በኩል ለግንባታዎች 32 ነጥብ 5 ሜትር እንዲሁም ለቋሚ ተክሎች 25 ሜትር ስፋት ነፃ የማድረግ ሥራ ተሠርቷል። ነፃ ለተደረገበትም ለነዋሪዎቹ በሕገ መንግሥት በወቅቱ የካሣ ክፍያ ተፈጽሟል። ይሁንና መስመሩ በሚያልፍባቸው በአርባ ምንጭ ከተማና በአርባ ምንጭ ዙሪያ ወረዳ የቤቶች ግንባታ መቀጠላቸው ሌላው ችግር እየሆነ መምጣቱን ጠቅሰዋል። ችግሩ እልባት እንዲያገኝ ለማድረግ ከወረዳ እስከ ክልል ድረስ የማሳወቅ ሥራ መሠራቱን ኢንጂነሩ ተናግረዋል።

ለዛሬው በዚህ እናብቃ! በቀጣይ ሰዓት የአካባቢው መስተዳድር ስርዓትን ለመቆጣጠር ስላደረጋቸው ብርቱ ጥረቶች እና ስለተገኙ ለውጦች እንስነብባችኋለን።

የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል

በብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት ታተመ